«تسلیم کار» و «خلوص رنگ»، دو معنا در کلام بیضاوی ذیل آیه

[مطلبی در همه‌ی] این سال‌ها، در ذهن بنده بوده است. مکرر هم عرض کرده‌ام. زیباترین آیه‌ی شریفه برای توضیح ماده‌ی «سلم»، همین توصیف قرآن کریم از گاو بنی‌اسرائیل است. «مُسَلَّمَةٌ لا شِيَةَ فِيهَا»[1]. در تفسیر دیده‌اید که برخی «مسلّمة» و «لاشیة» را دو معنا می‌کنند. مرحوم علامه‌ی مجلسی، در مرآة العقول، از بیضاوی هم نقل کرده‌اند:

> «قال البيضاوي : « مُسَلَّمَةٌ» سلمه اللّه من العيوب أو أهلها من العمل ، أو أخلص لونها من سلم له كذا إذا أخلص له « لا شِيَةَ فِيهَا » لا لون فيها يخالف لون جلدها ، وهي في الأصل مصدر وشاه وشيا وشية إذا خلط بلونه لونا آخر»[2].

«قال البيضاوي: «مُسَلَّمَةٌ» سلمه اللّه من العيوب»؛ گاوی سالم بود. عیب و نقصی نداشت. شَل نبود، شاخ شکسته نبود و امثال اینها. «مسلّمة» اینطور معنا شد. **«أو أهلها من العمل»؛** اینکه اهل بقره به او کار بدهند، نبود. گاو کاری نبود که شخم بزند. «لا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ».

«أو أخلص لونها»؛ این معنای دوم است. به گمانم همین معنای دوم، درست است. «مسلّمة» به این معنا نیست که سالم بود. آنها حرف دیگری است. اینجا یکی از شاهکارهای لطافت آیه‌ی شریفه در بیان معنای «مسلمة» است. آیه دارد رنگ گاو را بیان می‌کند. «لا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ»[3]، «صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ»[4]. اینجا است که وقتی می‌خواهد آن رنگ را بگوید، می‌گوید: «مسلّمة لاشیة فیها». «لاشیة» دقیقاً توضیح «مسلّمة» است. رنگ پوست این گاو محسوس‌تر از این نمی‌شود. «مسلّمة» بود، یعنی «لاشیة فیها». رنگ پوست او خال‌خالی نبود. بعد می‌گوید: «وشی الثوب حسنه ونقشه»؛ پیراهن را رنگ‌آمیزی کنید و در آن نقش و خال در بیاورید. در ادبیات قرآن، در قلب انسان‌ها و خیلی از جاها، این تزیینی که ما می‌گوییم زینت است، در ادبیات قرآن می‌گوید اتفاقا بر خلاف کمالش است. کمالش این است که این «وشی» نباشد؛ خال‌خالی نباشد. صرافت و خلوص داشته باشد. رنگ خال‌خالی، یک دست نیست. خالص نیست. می‌گوید رنگش «مسلّمة» است؛ رنگ یک دست است: «لاشیة فیها»؛ نمی‌تواند یک خال در آن پیدا کند که آن خال، از غیر یک دستی زمینه باشد.

[1]. البقرة آیه ۷۱.

[2] علامه مجلسی، مرآة العقول، ج ۵، ص ۲۷۱.

[3]. البقرة، آیه ۶۸.

[4]. همان، آیه ۶۹.

بازبینی #2
ایجاد شده 22 ژوئن 2024 13:57:34 توسط ... .
به روزرسانی شده 22 ژوئن 2024 14:38:02 توسط ... .